

Урок 5

Тема: Світ дітей і світ дорослих у повісті Е. Портер «Полліанна». Художні засоби розкриття образу Полліанни.

Мета: розкрити роль використаних художніх засобів у створенні образу головної героїні, розкрити сенс авторського задуму твору; розвивати вміння висловлювати власну думку, відстоювати її, поважати думку інших; виховувати віру в краще, наполегливість, мужність.

Тип уроку: комбінований

Форма проведення: урок - дослідження

Обладнання: повість Е. Портер «Полліанна», мультимедійна презентація, фрагменти екранізації повісті, зошити, повість Е. Портер «Полліанна».

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку (слайди 1, 2)

1. Слово вчителя.

В одному зі своїх листів Елеонор Портер писала: «У кожної людини повинно бути попереду щось таке, що дає їй снагу жити. Ми всі повинні знайти свій смисл життя – великий він чи малий. Окрім того, кожний несе в собі добре світло, треба тільки вміти відкрити свою душу і подарувати це світло людям...». Це дивне світло, яке освітило життя маленького містечка, несла в собі героїня письменниці – Полліанна. Це світло протягом життя відкриваймо в собі й ми.

- Шановні учасники нашої творчої лабораторії! Сьогодні перед вами стоїть завдання дослідити, як Елеонор Портер вдалося досягнути надзвичайної популярності повісті «Полліанна», з'ясуємо сенс задуму твору; якими художніми засобами авторка скористалася, також попрацюємо над структурою твору, розробимо рекомендації людям, які ще не читали повість «Полліанна» (слайд 3)

2. Аутотренінг (слайд 4)

Я – школяр.

Я – особистість.

Я думаю, я мислю.

Я хочу знати більше!

II. Перевірка домашнього завдання.

Виступи юних науковців з творами «Якби Полліанна жила в нашому селі...» (слайд 5).

III. Сприйняття і засвоєння навчального матеріалу.

1. Створення проблемної ситуації (слайд 6)

- Яка біда трапилась з дівчинкою Полліанною? (Потрапила в аварію).

- Здавалося дівчинка, що змінила на краще життя багатьох людей мала би бути під захистом Бога. Чи не здається вам несправедливим нещастя, що сталося з Полліанною?

- Розкажіть, у якому стані перебувала дівчинка? Наведіть приклади з тексту, що, навіть прикута до ліжка, вона не переставала знаходити чому поради. (Добре, що це аварія, а не хвороба. Зламана нога містера Пендлтона краща, ніж хвороба місіс Сноу. А головне – хвороба зблизила її з тіткою Поллі. Горе, нещасний випадок, невиліковна хвороба можуть людей зблизити, якщо вони починають розуміти один одного, якщо подолають відчуження.)

2. Робота над схемою: «Художні засоби розкриття образу героя» (слайд 7)

- Які художні засоби використовує автор для створення світу Полліанни?

3. Аналітичне дослідження тексту

- Як ми бачимо, одним із засобів розкриття образу героя є ставлення інших персонажів до нього. Розглянемо ставлення жителів містечка до Полліанни після того, як вони дізнались про її біду. (слайд 8)

- З якою метою, по-вашому автор приводить у дім тітки Поллі містера Пендлтона? (Головне – це дати зрозуміти тітці Поллі, що люди, тим більше близькі, мають дарувати одне одному любов! Слова Пендлтона «Я ладен був віддати Полліанні всю нерозтрачену любов, яку беріг у серці всі ці двадцять п'ять років» змусили тітку Поллі переоцінити власні життєві цінності. Вона зрозуміла, що без Полліанни її майбутнє стає зовсім безрадісним. Вона нарешті усвідомила, що обов'язок ніщо порівняно з Любов'ю!)

- Поясніть, чому тітка Поллі, яка виконувала усі прохання та бажання Полліанни, навідріз відмовилася запросити лікаря Чилтона?

- Як би ви визначили стан, у якому перебували усі мешканці Будинку на пагорбі? (Це стан тривоги та очікування.)

- У чому полягає головна особливість «гри в радість» після травмування Полліанни?

- У чому, на ваш погляд, полягає весь жах становища Полліанни? Що для неї означала втрата можливості ходити? («... якщо я ніколи не зможу ходити, з чого ж мені радіти?») Дівчинка, яка так легко знаходила аргументи для гри в радість для інших людей тепер опинилася в їхньому становищі. І це є правильним зваженим авторським рішенням. Інакше Полліанна могла «загратися» і стати нечутливою до болю, страждань.

Гра перестає бути грою, а перетворюється на важкий пошук життєвого стимулу. І це набагато важливіше, ніж з ранку до вечора стверджувати, що ти незважаючи ні на що «рада».)

- Доведіть, що, кинувши Полліанну під колеса автомобіля, Еленор Портер вчинила абсолютно правильно з точки зору моралі. Як ви думаєте, чого боялася мудра письменниця? (Відтоді, як сталося нещастя, все було по-іншому, ніж раніше. «Вона каже, що легше порадити, як радіти людині, яка на все життя прикута до ліжка, ніж казати це собі самому, знаючи, що ти інвалід на все життя».)

Висновок. Істинне співчуття іншим людям можливе лише у тому випадку, коли сама людина проходить крізь власне моральне та фізичне випробування. Раніше Полліанна вважала, що чим складніша ситуація, тим цікавішою є гра. Тепер вона переконалася, що коли по-справжньому важко тобі самому, то грати зовсім не хочеться. Крім того, хвороба Полліанни стала своєрідним випробуванням на гуманність усіх жителів Белдінгсвіля. Ніколи раніше це містечко не виявляло такого одностайного співчуття. «Незабаром увесь Белдінгсвіль знав про страшний діагноз відомого лікаря. Усі знали про її гру. І подумати тільки, що вони більше ніколи не побачать це усміхнене личко на своїх вулицях ... що ніколи більше щирий дитячий голосок не сповістить їх про те, що на світі є якась нова радість! Це здавалося неймовірним, несправедливим, жорстоким.» Маєток Гаррінгтонів, на великий подив господині, перетворився на своєрідне місце паломництва. Якими б зваженими та витриманими не були численні відвідувачі, усі вони детально розпитували про дівчинку й просили передати їй хоча б декілька слів, які незмінно ставили тітоньку Поллі у глухий кут.)

Перегляд фрагмента кінофільму «Відвідувачі Полліанни» (слайд 9)

- Як ви думаєте, чому тітка Поллі дізнається про «гру в радість» останньою? (З пояснення Ненсі міс Поллі: «Я скажу вам, мем. У цю гру міс Полліанну навчив гратися її батько ... Перепрошую, мем, але ж ви заборонили їй згадувати батька, тому вона й не могла вам нічого розказати. Адже це батькова гра»; «Ой, здається, тепер про це все містечко знає. Принаймні, куди б я не пішла, я скрізь чую про це. Звичайно, багатьом розповіла вона сама, а ті - решті. Знаєте, варто лишень почати. Вона завжди так щиро всміхалася кожному і раділа, що не помітити цього було неможливо. А відколи сталася аварія, всі переживають, особливо коли чують, як вона страждає від того, що не може знайти з чого порадити. Ось тому вони щодня приходять сюди і розповідають, як вона навчила їх радіти, сподіваючись, що це допоможе їй самій порадити. Бо вона дуже хотіла, аби всі гралися разом із нею.»)

Висновок. Спочатку самотня дитина, що прагне любові, йде до інших людей, щоб дарувати радість, щоб жити. Після аварії всі люди містечка йдуть до Полліанни, яка тепер стала центром їхнього об'єднання, відчуттям того, що всі люди брати, що радість – це сенс життя. Автор, зупинивши Полліанну, змушує інших людей рухатися назустріч одне одному, витягати «із шаф свої скелети», відкривати серця для радості, турботи й любові.

- Як Полліанна прилаштувалася до нових умов життя? Яку роль у цьому відіграла тітонька Поллі? (Головною підтримкою для неї стало те, що в гру тепер включилася сама тітка Поллі.)

- Як ви думаєте, чому лікування Полліанни не давало ніякого результату? (Згідно з авторським задумом Полліанна змінює життя всього містечка. Але ще залишаються «скелети у шафі» у тітки Поллі та лікаря Чилтона, людей найбільш дорогих її серцю. Автор знаходить спосіб з'єднати цих двох людей, які розлучилися через дурницю, через свою гординю й не знали, як знайти шлях до радості й щастя. Завдяки Полліанні тітка Поллі і лікар Чилтон, які так кохали колись одне одного, а потім прирекли себе на самотність, врешті порозумілися.)

Перегляд фрагмента кінофільму «Розмова про долю дівчинки» (слайд 10)

- Чому Джиммі Бін бере справу до своїх рук? («Мем, не знаю, може, я вчиняю неправильно, але нема विकруту. Це стосується Полліанни, а задля неї я піду по розпеченому вугіллі, розмовлятиму з вами ... усе, що завгодно. Гадаю, ви зробили б те саме, якби знали, що у Полліанни є шанс знову ходити. Ось чому я прибіг сюди, аби сказати вам, що якщо на заваді лише ваша гордість та ети ... ети ... ну, щось там таке у фахівців ... щоб Полліанна почала ходити, то ви мусите запросити лікаря Чилтона, щоб він оглянув ... »)

- Чим став візит лікаря Чилтона до Полліанни?

- Який, по-вашому, сенс слів лікаря Чилтона: «Дитинко, ти навіть не уявляєш, що сьогодні повершила найрадіснішу справу в своєму житті! - сказав він голосом, який тремтів од почуттів»? Як ця фраза співзвучна з тим, що трішечки пізніше скаже тітонька Поллі? («Полліанно, любя, я хочу тобі першій сказати. По-перше, лікар Чилтон незабаром стане твоїм дядьком. І все це - через тебе. Ой, Полліанно, я така рада, я така щаслива, мила моя дівчинко!»)

- Виразно прочитайте листа Полліанни тітоньці Поллі та лікарю Чилтону (дядечкові Тому). Постарайтеся передати радість, яка переповнює Полліанну. - Як ви вважаєте, чому оповідь про цю надзвичайну дівчинку завершується саме її радісним листом? (слайд 11)

ЛИСТ ВІД ПОЛЛІАННИ

Любі тітонько Полі і дядечку Том!

Я можу-можу-можу ходити! Сьогодні я сама пройшла від ліжка до вікна! А це шість кроків! Боже, як це чудово – знову стати на ноги!

Усі лікарі стояли довкола і всміхалися, а сестри поруч плакали... Пані з сусідньої палати, яка пішла минулого тижня, теж заглядала в двері. І ще одну пані запросили: вона має стати на ноги за місяць. Вона лежала на ліжку моєї медсестри і плескала в долоні. Навіть Чорна Тілі, що миє підлогу, зазірала з танку і тільки шепотіла «крихітко моя», бо більше не могла сказати через сльози. Не знаю, чому вони всі плакали. Мені кортіло співати, кричати, верещати! О-о-о! Подумайте тільки: я можу ходити! Ходити! Ходити! Дарма що на це пішло майже десять місяців, але я не пропустила вашого весілля. Ой, тітонько Полі, яка ви молодець, що приїхали до мене і взяли шлюб біля мого ліжка. Ви завжди дбаєте про

найрадісніші речі.

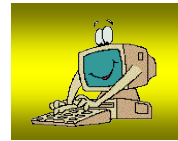
Кажуть, що невдовзі я поїду додому. Шкода, що я не можу дійти туди пішки. Йй-йй! Більш ніколи не буду їздити. Найпрекрасніше у світі – просто ходити. Ой, я така рада! Я радію всьому. А найбільше – тому, що деякий час я не могла ходити. Інакше б я ніколи не дізналася, яке це щастя – мати здорові ноги. Завтра я пройду вісім кроків.

Поцілуйте усіх за мене.

Поліанна.

4. Дослід «Поради режисеру». Перегляд відеофрагмента одужання Полліанни (слайд 12).

- Чому режисер змінив авторський варіант твору? Що б ви порадили режисеру щодо зйомок фільму?

5. Фізкультхвилинка (слайд 13)

4. Виступ літературознавців – дослідників (випереджувальне завдання) з повідомленням про композицію твору

Підготовлені учні називають композиційні елементи, решта учнів знаходять їх у творі (слайд 14).

Експозиція – очікування приїзду Полліанни, розмова прислуги.

Зав'язка – приїзд дівчинки.

Розвиток дії – Полліанна знайомиться з жителями містечка, вчить їх своїй грі

Кульмінація – дівчинка дізнається, що не зможе ходити.

Розвиток дії – Джиммі умовив тітоньку звернутися до лікаря Чилтона.

Розв'язка – лист Полліанни про одужання

IV. Узагальнення та систематизація знань

1. Робота в парах. «Творча лабораторія» (слайд 15).

- Визначити символи твору.
- Порівняти героїв твору з рослинами.
- Нагородити епітетами літературних героїв.

2. Релаксаційний момент «Літературний турнір» (слайд 16). Учитель викликає одного учня, задає запитання, якщо учень відповідає, то має право вибрати наступного учасника, якщо ні – отримує ще одне запитання.

Запитання для літературного турніру

Люстерко Полліанні не було потрібне, щоб... (не бачити веснянок)

Ключове слово твору... (радість)

Тімоті найбільше любив говорити про... (машини)

Лікар Чилтон замість ліків почав приписувати хворим... (Полліанну)

З появою Полліанни в будинку тітоньки Поллі з'явилися нові мешканці... (кішка та собака)

Вона завжди хотіла чогось іншого. (Місіс Сноу).

Він спочатку навіть не вітався до Полліанни, а потім вирішив зробити її спадкоємицею. (Містер Пендлтон).

Священник Пол Форд з допомогою Полліанни виявив, що їх у Біблії близько 800... (радісних текстів)

Вона зраділа милицям, бо вони... (були тоді їй не потрібні).

У порожній кімнаті радість – це... (краєвид із вікна).

Весілля тітоньки Поллі відбулось у ... (лікарняній палаті).

Дівчинка була рада, що деякий час не могла ходити, бо інакше ніколи б не дізналась... (яка це радість – мати здорові ноги).

3. Експеримент «Полліанна – наша однокласниця» (слайд 17). Учні озвучують проблемні ситуації, які виникають у класі, а учень у ролі Полліанни пропонує рішення.

V. Підсумки уроку – дослідження.

1. «Коло ідей» (слайд 18).

Проблема:

- У чому секрет надзвичайної популярності повісті Елеонор Портер «Полліанна»?

- Мені цей твір стане у пригоді в подальшому житті, тому що...

- Що заважає людям бути щасливими? (Образи, хвороби, непорозуміння і саме відношення до життя і самого себе).

- Від самої людини, від її способу мислити, в першу чергу, залежить її щастя!

Чи може людина змінити своє життя? (Звісно може, якщо схоче, якщо радісними очима подивиться на цей світ, на саму себе)

- Яскравим прикладом для нас стали герої твору.

2. Поради від п'ятикласників тим, хто ще не читав повісті «Полліанна» (слайд 19)

VI. Взаємооцінювання.

VII. Домашнє завдання (слайд 20).

1. Підготуватися до контрольної роботи.

2. Скласти сенкани зі словами Полліанна, добро, співчуття...

